

Ungdomsarbeid i verdens rikeste land – Sunniva Gylver

«Det skal sterk rygg til å bære gode dager», sier et gammelt ordtak. Både ungdommene og vi som leder ungdomsarbeid lever i verdens rikeste land, med de goder, det moralske ansvar og de utfordringer som følger med. Kan vi med kirkens ungdomsarbeid bidra til god ryggrad? Kan vi koble tro, teologi og hverdagspraksiser på en måte som både styrker vårt og ungdommenes engasjement for en mer rettferdig og bærekraftig verden, og samtidig gir nåde og frirom i en hverdag for mange preget av stress, press på kropp og prestasjoner, og brutte relasjoner?

1.Min bakgrunn

Del av ungdomsarbeid i Dnk siden konfirmasjonsalder. Prest i 18 år. Nå del av staben på UKT. Styreleder i KFUK-KFUM Global fram til sommeren.

2. Ungdomsarbeid

Noe av det mest givende, krevende, spennende, viktigste vi holder på med i kirken. Går i bølger. Er sterkt preget av unge ledere som kommer og går, og ofte har de begrenset bakgr.fra Dnk (vår utfordr.) - de fleste har ikke mulighet til å være med mer enn noen få år. I indre by har vi særegne utfordringer ift at det totale antall ungdommer medlemmer og tilhørende i Dnk er svært lavt, og at vi derfor jobber ganske hardt med å få opp miljøer som er bærekraftige tilholdssteder også etter konfirmasjon. Men mange msk.peker på u-arb.som pregende for dem (LK)

3.Hva er vår «ungdomskontekst»?

Nå i høst har det vært mye snakk om a. at dagens ungdommer er mye mer lovlydige, skikkelige og har langt bedre forhold til sine foreldre enn tidligere generasjoner, b. at mange ungdommer sliter med prestasjonspress og opplevelse av å ikke være vellykket nok (press på kropp/utseende, på å lykkes med skole, sport, venner - sammenligner seg med hele verden på nett - skam over å VÆRE feil mer enn skyld for å ha gjort noe feil....økende antall som har psykiske lidelser (depresjon, angst, selvskading). c. at det er mye festing og rusing i vestkant-miljøer (Torkel Brekke) og mye brutte relasjoner og for få voksne som bryr seg. d.samtidig er våre ungdommer del av en kultur også vi unge voksne og voksne er del av - FB-troløshet, selvrealisering, egoisme og grådighet og misunnelse, drevet fram av alle mulighetene vi har: Det skal sterk rygg til å bære gode dager. Hvordan kan vi som kirke bidra til den sterke ryggen som tåler de gode dagene - på en god måte?

4.Kirkekontekst

Vi er/vil være «bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folke-kirke - og lage mer himmel på jord. Det gjelder også ungdoms-arbeidet vårt. Hva betyr det, hos oss, på vårt sted? Funker den visjonen for ungdomsarbeidet også? Favrende folkekirke og motkulturell disippel-bevegelse. Folkekirkeberedskap.

Så hvordan jobber vi? Jeg har ingen fasit. Jeg har stort sett erfart ungdomsarbeid med stor sårbarhet, og store bølgedaler. Men jeg tenker at Korsveis fire veivisere kan gi oss litt hjelp på veien:

SØKE JESUS KRISTUS

For troen er denne veiviseren utgangspunktet for alle de tre andre veiviserne, og favner dem. Vi kan ikke søke Jesus Kristus uten å bygge fellesskap, leve enklere og fremme rettferdighet. Sånn levde Jesus selv – og viste oss både hvem Gud er og hvordan vi mennesker er skapt til å leve.

Hvis vi skal ha et bærekraftig lederskap i u-arb. tror jeg vi trenger å jobbe med dette - og da må vi voksne være gode modeller.... Søke Jesus Kristus. Oppsøke natur, kirkerom, mennesker, stillhet, kunst, bøker som viser oss Jesus og nærer troen vår. Be. Øve oss i å ta imot livet og hverdagen som en gave fra Gud. Øve oss i å se Jesus i våre omgivelser. I ungdommene. Øve oss i overgivelse; i å legge livet og alt det gode og det vanskelige i Guds hender. For meg handler det om å lage gode trosvaner (kirkegang, bønn, tiende, bære kors eller Kristus-krans, ha bibelgruppe, ettertanke utfra veiviserne).

Tro(verdighet): Jens. Vi må vite hva vi tror på, ha ord på det, ha tenkt igjennom ting. Det gir troverdighet. Apologetikk. Vi må ha kunnskap og erfaringer og praksiser som gir næring til troen vår (jfr. Dorothy Bass- om trospraksiser, sosialt og historisk betinget: Bønn, gjestfrihet, retreat, faste...Troen i kroppen, fellesskapet, tradisjonen, ikke bare følelsen eller hodet). Piet Hein – "Det finnes en ro som kun beror på, at man er tro mot det man tror på." Da må kirkens ungdomsarbeid forankres i å Søke Jesus Kristus.

I den bibelgruppen jeg er med i, prøvde vi en vår å gjøre slik menigheten bak "What Would Jesus Do"-bevegelsen gjorde: Spørre oss alltid, hele dagen, i alle slags situasjoner, om hva Jesus ville gjort akkurat nå, hvis han hadde vært i våre sko. Be, lese, og samtale med kloke, troende mennesker. Og så gjøre det vi tror er rett, uten å tenke så mye på følgene. Samles jevnlig og dele erfaringene; på godt og vondt. Det burde kanskje være selvfølgelig å gjøre sånt i et disippel-liv. Og kanskje skulle vi våget det mer i deler av ungdomsarbeidet?

BYGGE FELLESSKAP

Ungdomsundersøkelsen: På topp: familie og venner (relasjoner). På bunn: religion og festing..... religion - re-ligare: Binde sammen. Religion ER relasjon! Ja, vi er verdens rikeste land - men ikke på relasjoner. Ensomhet er utbredt. Og tabu. Også blant ungdommer. Tilhørighet og mening går igjen når jeg spør folk hva som gjør livet verdt å leve (jfr. Ski-toget-prosjekt etter å ha lest Kjempende livstro)

Bygge fellesskap. Jeg liker det uttrykket. Fordi fellesskap ofte er hardt arbeid. De aller fleste av oss har både gode og vonde erfaringer med fellesskap. Ungdommene i ungdomsarbeidet vårt har også det! Men vi har ikke noe alternativ. (BRÅTEN, SE PÅ MEG, MAMMA!, HAGAR, HEGE, KVINNEN VED

BRØNNEN) Vi mennesker er skapt til å være mennesker sammen med andre mennesker. Vi erfarer oss selv, Gud og andre gjennom de relasjonene vi står i og de menneskene vi berøres av. Vi blir stadig mer oss selv i gode samspill med andre. "Troll, vær deg selv nok!" sier trollene i Dovregubbens hall. Hvis vi er oss selv nok, så blir vi troll. Men mennesker er kalt til å være og bli seg selv, ikke seg selv nok – det er en himmelvid forskjell på det. Være og bli seg selv – sammen med andre. Fellesskapt (Fugelli) Da trenger vi å se hverandre og bli sett.

Det krever tilstedeværelse. Vi er sulteforet på det. 100% tilstedeværelse. Jfr.døv på fest. Mindfulness. 18 års erfaring: Når jeg er tilstede i samtalen, får jeg alltid like mye påfyll som jeg tappes (eller mer) - mens hvis jeg er litt på for- eller etterskudd, lekker energien ut av samtalen - og verktøykassen blir mye mindre.

Når behovet for bekreftelse og anerkjennelse ikke blir dekket, jobber vi enda hardere for å få det, eller vi resignerer. Det er himmelvid forskjell på å legge seg i selen og gjøre en bra jobb fordi man er anerkjent, eller for å bli anerkjent. I det første tilfellet springer arbeidet og energien vår ut av en grunnleggende trygghet på vårt verd og våre evner og muligheter. I det andre kan det bli et utbrennende stress for til enhver tid å skulle overbevise Gud og hvermann, nesten bokstavelig talt, om at vi er gode nok. Dette blir en ekstra utfordring for de mange som opplever livet og trosutfoldelsen begrenset av for eksempel helsen (som en sa til meg: når jeg ikke kan tjene Gud og mennesker gjennom mitt arbeide, må jeg gjøre det gjennom min sykdom). Klarer vi i våre fellesskap og gi rom for også slike livs- og trosferfaringer? GOOD TO BE LOVED VS LOVED TO BE GOOD (evt.Hagar/Sykar her)

Bibelen bruker kroppen som et bilde på fellesskapet. At vi er et mangfold av lemmer, med ulike funksjoner, som alle er viktige og verdifulle deler av fellesskapet (jfr.La Sagrada Familia, Sissel ballerina - JK skapte fellesskap m. msk og ml.msk. Felles om disippelliv/motkult.

LEVE ENKLERE

Kan handle om mange ting. Wash'n Go, nye dippedutter. Men jeg tenker det handler mest om å forenkle vår materielle levestandard (mer om det i neste veiviser) og om å fokusere. Ha valg og ta valg. Velge og velge bort. Våre valg forteller hvem vi er (Humlesnurr). Tid - "gresset er grønnere der det vannes", evne å prioritere OG sette grenser+ prioritere+ (GLASSKOLBEN) tid for alt: Hjelper vi ungdommene våre til å velge og velge bort? Til å våge motkultur og en annerledes frihet....

For noen handler det gode liv om et radikalt oppbrudd. For andre handler det mest om Wash'n Go med en flaske i dusjen i stedet for to – og en mobiltelefon med så mange funksjoner at det eneste du ikke kan gjøre med den (så vidt), er å elske. For meg dreier det å "leve enklere" seg om noe annet. Om å senke kravene til den materielle levestandard. Om et livsfokus, en konsentrasjon, en prioritering, en utholdenhet. Et mot til å velge og å velge bort.

Vi vil ha valg, men ikke ta valg. For når vi tar valg, blir det færre valg igjen. Men det er også ved å ta valg – ved å fokusere – at vi blir tydelige, både for oss selv og andre. Og at vi får noe å hvile i. Det er utmattende å hele tiden skulle holde alle dører åpne – det høres levende og dynamisk ut, men det kan bli alt annet enn det. Angsten for å gå glipp av noe er livsfiendtlig. Jeg kjenner den stadig vekk. Det er nesten en postmoderne dyd blitt, å hver dag gjøre opp status og sjekke om jeg burde gjøre andre valg; av partner, jobb, livsform, hårfarge. Ingen valg å hvile i; bare springbrett for nye valg, for å tyne mest mulig ut av livet. Det tar tid og krefter å hele tiden skulle velge og vrake, og være engstelig for å ha valgt feil og gått glipp av noe annet. Å være tro mot noen valg, frigjør krefter. Leve enklere. Være til stede. Leve som om jeg ikke vet hvor lang tid jeg har igjen - for det vet jeg jo ikke. Da blir det tydelig hva som er viktig. (Paul-Olav etter å ha mistet Bendicte).

Tenk på en stor glasskolbe, fylt med noen store stein, litt singel, sand og vann. De store steinene er det som er det viktigste og mest umistelige i ditt liv. Glasskolben er rammene for livet ditt. Singel, sand og vann er alt det andre morsomme/dumme/spennende vi kan fylle livene våre med. Hvis vi starter med å fylle kolben med de store steinene, får vi alltid plass til noe av det andre før det er så fullt at det renner over. Men hvis vi begynner med å fylle kolben med sand og vann – da er det fullt når det renner over, og de store og viktige steinene får ikke plass. Jeg har en sånn glasskolbe på kjøkkenbenken, med noen store og noen små steiner i. Så tar jeg en jevnlig sjekk, om teori og praksis stemmer overens, ift hva jeg sier er viktigst.

FREMME RETTFERDIGHET

Vi kan ikke søke Jesus Kristus eller bygge fellesskap uten å fremme rettferdighet. Vi kan ikke fremme rettferdighet uten å leve enklere og bygge fellesskap. Hvordan bekjenner vi en rettferdig Gud i en dypt urettferdig verden? Hvordan kan vi drive ungdomsarbeid i verdens rikeste land uten å tematisere rettferdighet?

“Dere driver avgudsdyrkelse som dreper”, skrev kirkeledere i den materielt sett fattige del av verden til oss, i dokumentet “Veien til Damaskus” (1975). Vi blir stående uten svar. For Vestens jag etter makt og rikdom har i mange århundrer tatt livet av mennesker i andre deler av verden. Direkte, gjennom kriger og erobringer. Indirekte, gjennom utbytting, slavehandel, politisk innblanding. Den Gud vår vestlige forbrukerkultur dyrker, er ikke Bibelens Gud. Amerikanerne har tatt oss alle på kornet når de har “in God we trust” på dollaren sin - for hvilken Gud er det?! “Ingen kan tjene to herrer”, sier Jesus. “Han vil hate den ene og elske den andre, eller holde seg til den ene og forakte den andre. Dere kan ikke tjene både Gud og Mammon” (Matt 6,24).

Troen, eller etterfølgelsen, har med hele livet vårt å gjøre. Hvordan vi innretter oss i våre samliv, våre pengeplasseringer, våre politiske valg, våre vennskap. Den Gud jeg sier jeg tilber, er rettferdighetens Gud. Han er enkers og farløses

forsvarer, han byr sitt folk å ta godt imot de fremmede som kommer til landet - "for selv var dere også fremmede en gang". Da kan vi ikke leve greit med at verden ser ut som den gjør.

I vår verden dør det 40.000 barn hver dag. De er alle barn skapt i Guds bilde. Mange av dem kunne vært reddet med enkle midler, hvis vår økonomiske og politiske vilje var tilstede. Flere tusen kvinner og barn misbrukes og mishandles. Pengestrømmen fra sør til nord er mye større enn fra nord til sør, og vi er i ferd med å ødelegge den jorda vi bor på. Vi, som ble skapt som gartnere, og satt til å passe og dyrke verdenshagen.

Hva betyr det i møte med dette å fremme rettferdighet?

Jeg har ikke enkle og greie svar på det. Det er en kime til fortvilelse – hver dag. Men jeg tror ungdomsarbeidet vårt må stå i det, for å ha troverdighet. Troen vil hjelpe oss til å se både mørket og lyset, både djevleskapen og undrene av godhet i verden. Troen vil gi oss livsmot, håp, kampvilje og handlekraft. Tro er ikke politikk, men den må få politiske konsekvenser. Ved et politisk, økonomisk, sosialt og åndelig engasjement for å fremme verdier den kristne tro står for: Kjærlighet, fellesskap, solidaritet, bærekraftig utvikling.

De siste årenes stortingsvalg har vært preget av at de samme sakene vinner oppmerksomheten gang på gang: Skole, helse og eldreomsorg er viktigst for storparten av oss velgere og de folkevalgte. Det er ikke alarmerende. Det jeg synes ER alarmerende, ikke minst sett fra et kristent perspektiv, er at sosial utjevning, bistand, miljø og alkoholpolitikk rangeres som viktige tema av bare noen få prosent. Er det fordi det er saker mange av oss ikke kjenner konsekvensene av på kroppen i hverdagen? Fordi de som berøres mest av dette, er de mest sårbare og marginaliserte? Fordi egen frihet og komfort i lengden veier tyngst? "Nordmenn velger bort fattigdom", skrev en avis. Det kan man gjøre. Så lenge man har muligheten til å velge akkurat det. 70 000 barn i Norge (som kanskje sjelden er i vårt ungdomsarbeid?!) og ufattelig mange flere ute i verden kan ikke det. Hvordan inkluderer vårt ungdomsarbeid de med dårlig økonomi og vanskelige liv? Hva hindrer slik inkludering? Og hvordan nærer vi et engasjement mot urettferdighet, uten at det bare blir mas og dårlig samvittighet? Hvordan være den brede, inkluderende folkekirken og den radikale disippelbevegelsen på samme tid? Folkekirkeberedskap.....

Hvert år preker vi over Jesu møte med den rike unge mannen, som ble utfordret på å selge det han eide og gi alt til de fattige, og så komme og følge Jesus. Hvert år forkynner vi det dobbelte kjærlighetsbud om å elske Gud og vår neste som oss selv. Hvert år møter vi tekster om å søke Guds rike først, ta vårt kors opp, og, hvis vi har to skjorter, gi bort èn (det står ikke hvor mange vi skal gi bort hvis vi har 15). Hvert år møter vi nyheter, mennesker, situasjoner, valg som kaller på vår trofasthet, solidaritet, rettferdighetssans. Og - hvert år, hver måned, uke, dag og time, hvert minutt, sekund og åndedrag, møter vi Guds nåde.

I fjor leste jeg "Om kristen motstand" av teolog og forsker Patrik Hagman, og "Jesus-veien - eksperimenter underveis" av teolog og aktivist Mark Scandrette. De har mye felles. Begge tegner et sterkt og radikalt bilde av kristen motkultur; hva det innebærer å følge Jesus Kristus i møte med vår tids utfordringer. Begge

utfordrer og inspirerer meg. Likevel opplevde jeg dem litt ulikt, og det satte meg på sporet av noe jeg i hvert fall selv vil være enda mer bevisst på i min forkynnelse og kirkelige arbeid framover:

Vi må våge alvoret, ubehaget, tydeligheten, motstanden. Vi forkynner en korsfestet og oppstanden frelser som ber oss ta opp vårt kors og følge ham - det kan aldri bli bare feelgood. Men vi må gjøre det på en måte som gir rom for leken, utforskningen, feilingen. Og som kjennes i magen.

Hvor mye av mitt inntrykk som er egen tolking og overføring, skal være usagt. Men der jeg opplevde Hagmans bok litt svart-hvit bombastisk og negativ, ble jeg nysgjerrig og oppmuntret av Scandrette. Når jeg leser Hagman på toppen av mange Magnus Malm bøker (veldig fan av Malm), sitter jeg litt igjen med følelsen av at hvis jeg ikke får med meg familien og flytter ut på gård med rådyr i hagen og full selvberging og legger verden bak meg, er det ingen vits. En sånn mann og en sånn legning har jeg ikke. Mens da jeg leste Scandrettes bok (og forsåvidt aktivisten Shane Claiborns bok om kjærlighetens uimotståelige revolusjon), fikk jeg lyst til å eksperimentere med å følge Jesus.

Mark og kona Lisa er noen av grunnleggerne av det åndelige veiledningscenteret Re-Imagine i San Fransisco, og Jesus Dojo - et treningsprogram inspirert av Jesu liv og lære. De er overbevist om at det er gjennom felles disiplinert trening at vi kan bli kjent med Gudsrikets realitet og hva det innebærer å være disippel. I lignelsen om huset på fjell, gjør Jesus et poeng av at det å omsette hans undervisning til handling faktisk utgjør hele forskjellen mellom trygghet og ødeleggelse (Matt.7, 24-27). "For å erfare Guds rike bør folk møtes for simpelthen å prøve å gjøre det Jesus lærte disiplene sine", skriver Scandrette. De kaller det eksperimenter, for å understreke det lekne, utforskende, åpne. Scandrette hevder at lydighet mot Jesus er noe kreativt og at en trospraksis som er nyttig for deg, ikke trenger å være det for meg - eller kanskje den er det i en fase av livet, men ikke en annen. De har utviklet mange ulike eksperimenter, og prøver stadig ut nye, som går på ulike sider ved det kristne livet. Noen er kvelds- eller dags-eksperimenter, andre en intensiv uke, de fleste varer 40 dager/ seks uker, og gjentas årlig i en eller annen form. I tillegg til selve praksisen, reflekterer og ber de alltid sammen over hva de har lært av den; hvordan de har lært mer om å leve det gode budskapet om Guds rike.

Scandrette inviterte noen venner med på sitt første eksperiment; "Have2give1". De skulle selge eller gi bort halvparten av det de eide og gi pengene til fattigdomsbekjempelse. Jesus sa jo: "Den som har to kjortler, skal dele med den som ikke har noen, og den som har mat, skal gjøre det samme (Luk.3,11). 30 mennesker meldte seg på dette eksperimentet. Gjennom seks uker ryddet de opp i egne eiendeler, og på de ukentlige samlingene samlet de inn det som skulle selges og gis bort.

Etter det første eksperimentet har det blitt flere: Siden Jesu ofte ba alene, langt unna folk, har de hatt eksperimenter med stille retreat og det å gå lange turer alene mens de ber.

Siden Jesus stadig hadde fellesskap med samfunnets utstøtte, gikk ett eksperiment ut på å hver søndag spise middag med uteliggerne i parken. Siden

Jesus utfordret på “det ene nødvendige” (jfr.Marta og Maria), har de et eksperiment hvor de faster fra noe de opplever seg avhengige av, enten det er TV, sosiale medier, shopping, alkohol eller andre ting.

Etter å ha lest Matt.5,23ff “om du bærer din offergave fram til alteret og der kommer til å tenke på at din bror har noe imot deg (.....) gå først og bli forlikt”, begynte Mark å lage en liste over alle han kunne komme på at han hadde vært urettferdig mot, og ringe dem en etter en. Da de fordypet seg i ordene om at “det er det som går ut av munnen som gjør mennesket urent”, ble eksperimentet å bare snakke pent om andre og unngå all sladder de neste seks ukene. Og sånn fortsetter det, med små og store hverdags-eksperimenter, preget av alvor og lek, prøving og feiling, utforskning og refleksjon. - “En regel blir en byrde om du presser den på andre eller dømmer folk fordi de ikke følger den. Men det er virkelig kraft i det å sette grenser for seg selv, som reflekterer ens egne verdier,” skriver Scandrette. Sette grenser for seg selv - velge og velge bort - sammen med andre. Kanskje vi kan prøve mer av det i ungdomsarbeidet vårt?